

Posudek oponenta disertační práce

Alice Bartůšková: Řehole a múzy. Bratři kapucíni ve službách umění na prahu českého baroka.

Alice Bartůšková zvolila jako téma své disertační práce doposud nezpracované téma malířů příslušníků kapucínského řádu působících v Čechách na pomezí manýrismu a baroka. Svoji pozornost zaměřila především na osobnost kapucínského řeholníka Paola Piazzy, jehož tvorba byla ovlivněna benátskou malbou 16. století. Tento umělec působil v kapucínských konventech v Praze a v Brně v období vlády císaře Rudolfa II. Svoji pozornost zaměřila i na další malíře z řad kapucínů v Čechách.

Hned v úvodu musím s potěšením konstatovat, že to je v krátké době druhá disertační práce na Ústavu dějin křesťanského umění, která je věnována umění v řádovém prostředí v raném a pozdním novověku. První takovou práci, která již byla publikována, byla vynikající publikace Adély Šmilauerové *Bosí Augustiniáni v Čechách jako zadavatele uměleckých děl od roku 1623 do reformy Josefa II.* (Praha 2016), kterou jsem měl tu čest vést jako vedoucí práce.

Předložená práce je velice dobře strukturována. Dovolím si však jednu připomínku. Domnívám se, že první kapitola *Řádoví umělci* měla být zařazena až za kapitolu *Kapucínské umění*. V úvodních – „povinných“ – kapitolách A. Bartůšková nastínila svá metodologická východiska a podala kritický přehled dosavadního bádání domácího a zahraničního, kde nechybí nic podstatné. V kapitole o metodologii zdůraznila metodu umělecko-historické analýzy založenou na komparaci děl. V oblasti významové pak preferuje kontextuální výklad uměleckého díla jak ho postuloval Hans Belting. Také další kapitoly, věnované historii, hagiografii a spiritualitě kapucínského řádu mají spíše kompilativní charakter, což není míněno pejorativně. Oceňuji, že autorka pracovala s recentní literaturou, která je hlavně v úvodních kapitolách značně selektivní. Největším přínosem celé práce jsou kapitoly věnované malířům z kapucínského řádu působícím v Čechách a zejména pak kapitola pojednávající o malíři Paoli Piazzovi a jeho díle. Autorka podrobně analyzuje jeho umělecká východiska v tvorbě benátských umělců.

Poznámky:

s. 39- zde mohla být citována ještě Encyklopedie českých klášterů.

s. 47 – zde mohla autorka práce více zdůraznit to, že si kapucínské kostely zvolily některé rody jako své pohřebiště (viz např. Habsburkové ve Vídni, Lobkovicové v Roudnici, v Mnichově Hradišti- Valdštejnové)

s. 47- Dříve než kapucíni měli být „hrází“ proti šíření protestanství jezuité. Zde se autorka dopustila mírného zjednodušení. V 16. století nelze mluvit o Německu. Luteránství se k nám šířilo ze Saska. Spíše než o luterství (to platí např. o kapucínech v Jáchymově a v Rumburku), které bylo rozšířeno mezi německým obyvatelstvem v severozápadních Čechách, šlo u nás spíše o vliv kalvinismus, kterým byla poznamenána Jednota bratrská a novoutrakvisté. Sušický klášter ležel na cestě do Bavorska, které bylo katolické!!!. Protireformační náboj má

kult milostné sochy Panny Marie Rottenburské, zneuctěné protestanty. Kapucíni prosazovali mírnější formu protireformace než jezuité

s. 51- o Loretu pečovali i kapucíni v Rumburku. Důvodem kultu Panny Marie Loretánské bylo to, že její správa v italském Loretu byla svěřena františkánům, z nichž kapucíni vzešli

s. 54 –v pojednání o kapucínské architektuře chybí recentní práce (Matsche, Franz ad.). Postrádám zde zmínku, že byly dva typy kostelů kapucínů, podle velikosti zamýšleného konventu.

s. 57 – v kapitole o Ikonografii světců a úctě ke svatým, postrádám hlubší rozbor mariánské úcty u kapucínů.

s. 195 – v popisku nelze uvádět Svatováclavská kaple, ale správně Zastavení Svaté cesty z Prahy do Staré Boleslavi s vyobrazením.....

s. 218 – zde došlo k záměně popisek

Otázka k obhajobě: Existoval jednotný plán výzdoby kapucínských klášterů obrazy? Jaké náměty mají být v chóru mnichů a jaké v lodi? Jak je to s kultem českých zemských patronů u kapucínů (Litoměřice kostel sv. Ludmily).

Velmi oceňuji to, že autorka práce vedle dobře zvládnuté formální a srovnávací analýzy děl pracovala s novými písemnými prameny. Co neméně oceňuji je to, že práce je napsána živým jazykem a dobře se čte. Některé kapitoly jsou uvedeny vhodně vybranými citáty. Výše uvedené poznámky k práci považuji za marginální a proto jí vřele doporučuji k obhájení.

V Praze, dne 18. 8. 2019

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, PhD., DSc.